

Plantoetsingskader en Puntensysteem Natuurinclusief Bouwen en Ontwikkelen Introductie, Systematiek en Doelstellingen

Introductie

De gemeente Rijswijk wil dat ieder project bijdraagt aan het realiseren en behouden van een natuurinclusieve en biodiverse leefomgeving. Bij bouwprojecten en herinrichtingen is het daarom verplicht om natuurinclusief te bouwen en te ontwikkelen. Dit plantoetsingskader helpt de ontwikkelaar om de juiste maatregelen te kiezen en helpt de gemeente om deze maatregelen op effectiviteit te beoordelen. Bij het aanvragen van een omgevingsvergunning dient dit ingevulde plantoetsingskader met puntensysteem te worden bijgevoegd. Hiermee wordt aangetoond dat aan de doelstellingen voor natuurinclusief bouwen en ontwikkelen wordt voldaan door het nemen van voldoende, ecologisch waardevolle maatregelen.

Systematiek

Voor elk project is er keuze in maatregelen. Voorwaarde is wel dat de gekozen maatregelen samen voldoende punten opleveren en goed op elkaar aansluiten om gezamenlijk een geschikt leefgebied te vormen voor doelsoorten. Zo zorgen we ervoor dat er voedsel, veiligheid, verblijfplaatsen, verbinding met de omgeving en voldoende variatie is voor verschillende diersoorten (de 5 V's). De specifieke doelsoorten hangen af van de buurt waar het project plaats vindt. De doelsoorten kunnen worden teruggevonden op het tabblad 'Doelsoorten per buurt', of in de Natuurwaardenkaart in het Groenbeleid.

Het systeem werkt schaalbaar: hoe groter het plangebied van een project, hoe meer oppervlak natuurinclusief moet worden ingericht. En hoe groter de footprint van het gebouw, hoe meer nest- en verblijfplaatsen er moeten komen. Dit gebeurt altijd in dezelfde verhouding, zodat de opgave om samen te zorgen voor natuur in onze gemeente eerlijk wordt verdeeld.

Alle maatregelen hebben een puntenaantal. Dit puntenaantal is gebaseerd op de ecologische waarde en wenselijkheid van de betreffende maatregel. Punten worden toegekend per 100 m² of een deel/veelvoud daarvan. Het inrichten met een maatregel van 6 punten per 100 m² levert bij 150 m² van die maatregel 9 punten op, en bij 25 m² 1,5 punt. Bij de puntentotalen wordt het puntenaantal steeds statistisch afgerond. Naast het te behalen puntenaantal zijn er ook andere doelstellingen en minimumeisen gesteld om ervoor te zorgen dat de genomen maatregelen ecologisch daadwerkelijk effectief worden toegepast.

Doelstellingen Biodiversiteit en Natuurinclusief Bouwen & Ontwikkelen

Ecologische kwaliteit behouden of realiseren

De belangrijkste doelstelling van de beleidsregels is dat elke (bouw)ontwikkeling voldoende waarde oplevert voor stadsnatuur (ecologische kwaliteit), zodat de bebouwde leefomgeving voldoende ruimte biedt aan algemene stedelijke soorten, zoals de huismus of vleermuis. Daarmee dragen deze ontwikkelingen bij aan een gezonde, groene en natuurvriendelijke stad. De nieuwe inrichting van een bouwontwikkeling moet ten minste voldoen aan de ecologische minimumeisen (zie verderop). Om zo goed mogelijk bij te dragen aan de stadsnatuur, leiden de volgende stappen vaak tot de beste kwaliteit en ook tot de eenvoudigste en minst kostbare oplossingen:

- Bepaal eerst welke natuurkwaliteiten al aanwezig zijn (bijv. struiken, bomen, watergangen) en probeer deze waar mogelijk te behouden. Laat onderzoeken of er beschermde soorten aanwezig zijn en neem wettelijk verplichte maatregelen mee in het ontwerp;
- Bepaal welke ecologische doelstellingen je hebt en welke doelsoorten je een plek wilt en kunt geven in het project – en zorg dat hiermee ten minste de ecologische minimumeisen worden gehaald. Let op: per buurt is een voorselectie gemaakt van passende soorten (zie hiervoor het tabblad en de tabel 'Doelsoorten per buurt');
- Werk de doelstellingen uit in een ontwerp, en betrek waar mogelijk een ecooloog bij de uitwerking;
- Als er ecologische doelstellingen binnen het project worden nagestreefd die niet zijn opgenomen in de tabellen met inrichtingsmaatregelen en nest- en verblijfplaatsen, of wanneer maatwerk nodig is, kan contact worden opgenomen met de gemeente om vooraf te bepalen in welke mate de maatregelen kunnen meetellen;
- Door de verschillende tabbladen van dit document in te vullen kan inzicht worden verkregen of aan de minimumeisen wordt voldaan. Voor het definitieve ontwerp vul je de genomen inrichtingskeuzes in en lever je deze met de bijbehorende uitwerkingen in bij de vergunningaanvraag.

Verbinding met de omgeving

Het horizontale en verticale oppervlak wordt in samenhang met de groenblauwe structuren in de bredere omgeving ingericht. De inpassing van de nieuwe (bouw)ontwikkeling sluit zo veel mogelijk aan bij de natuurlijke omgeving rondom het plangebied. Daarbij moet rekening worden gehouden met het voorkomen van onnodige verstoring. Ook is het goed om, indien aanwezig, de belangrijkste verbindende structuren voor diersoorten – zoals rijen bomen, mantelzomen, bermstructuren en watergangen met natuurvriendelijke oevers – zo veel mogelijk te behouden of te compenseren. De voorwaarden voor de doelsoorten kunnen hierbij helpen (zie 'Checklist per doelsoort').

Doelsoorten stimuleren

Het aantal doelsoorten waarvoor een leefgebied moet worden ingericht hangt af van de grootte van het plangebied. Voor elke doelsoort moet aan minimaal vier voorwaarden worden voldaan, zoals beschreven in het tabblad 'Checklist per doelsoort':

- o Klein project: Voor plangebieden tot 500 m² moet voor minimaal 1 doelsoort een leefgebied worden ingericht.
- o Middelgroot project: voor plangebieden tussen 500 m² en 2.000 m² moet voor minimaal 2 doelsoorten een leefgebied worden ingericht.
- o Groot project: Voor plangebieden vanaf 2.000 m² moet voor minimaal 3 doelsoorten een leefgebied worden ingericht.

Op de pagina 'Checklist per doelsoort' is te zien welke maatregelen minimaal nodig zijn voor het creëren van een habitat van de verschillende doelsoorten. Voor een echt effectieve inrichting kan er overigens meer gedaan worden, zie daarvoor de hulpmiddelen die bij elke doelsoorten worden aangeboden. Daarnaast zijn er voor een aantal voorwaarden van het leefgebied van soorten voorwaarden gesteld voor o.a. verbindingen waarvoor aangegeven moet worden of hieraan voldaan wordt.

Nest- en/of verblijfplaatsen realiseren

Per 100 m² gebouwoppervlak (footprint) moet één nest- of verblijfplaats worden gerealiseerd. Voor gebouwen (of gebouwdelen) hoger dan 15 meter moeten dit twee verblijfplaatsen zijn. Voor middelgrote projecten moeten verblijfplaatsen voor minimaal twee verschillende soorten worden gerealiseerd (dit mogen ook andere gebouwbezonende soorten zijn dan de doelsoorten). Voor grote projecten moet voor minimaal drie soorten nest- of verblijfplaatsen worden gerealiseerd.

Gelaagdheid in natuurinclusieve inrichtingsmaatregelen

Per 100 m² plangebied moeten bij nieuwbouw- en (her)inrichtingsprojecten 2 punten voor natuurinclusieve maatregelen worden behaald. Bij renovatie is dit 1 punt per 100 m² plangebied.

Gelaagdheid in beplanting wordt extra beloond: wanneer de kronen van bomen over struiken hangen, mag deze struiklaag ook meetellen voor punten. Hiervoor is een aparte inrichtingsmaatregel toegevoegd (inrichtingsmaatregel 3.5). De vierkante meters tellen niet dubbel, maar de punten mogen wel beide worden geteld.

Plantoetsingskader en Puntensysteem Natuurinclusief Bouwen en Ontwikkelen Projectoverzicht

Toelichting

Vul in en selecteer in de gele velden wat van toepassing is in het project. Je ziet na het invullen van de grootte van het plangebied, het gebouwoppervlak en de bouwhoogte welke doelstellingen je moet behalen. Na selectie van natuurinclusieve maatregelen uit de tabel op de volgende pagina's, zie je in dit projectoverzicht of deze keuze voldoende punten en een compleet leefgebied voor de doelsoorten oplevert. Een rood kruis geeft aan dat de doelstelling nog niet behaald is. Een groen vinkje geeft aan dat het doel behaald wordt.

vul deze velden in

Projectinformatie

Projectnaam:	
Ontwikkelaar (bedrijfsnaam en contactpersoon):	
Ecologisch adviseur (indien van toepassing):	
Locatie plangebied (adres):	
Buurt plangebied:	
Grootte van het plangebied:	m2 << vul de grootte van het plangebied in.
Bebouwd oppervlak (footprint gebouwen):	m2 << vul het bebouwd oppervlak in.
Bebouwd oppervlak met bouwhoogte >15 meter:	m2 << vul in hoeveel vierkante meter bebouwd oppervlak een bouwhoogte van 15 meter of hoger heeft.
Projectcategorie:	
Type project:	nieuwbouw

Plangebied: >> Klein project < 500m2 ; Middelgroot project 500-2.000m2 ; Groot project > 2.000m2

Kwantitatieve doelstellingen

Doel:

Behaald:

Doel behaald?

Dan verschijnt hier een groen vinkje.

Minimaal te behalen natuurinclusieve punten:	-	-
Minimaal aantal doelsoorten:	-	-
Compleet leefgebied voor de doelsoorten:	-	-
Aantal verblijfplaatsen:	-	-

Per 100m2 plangebied: minimaal 2 punten voor natuurinclusieve inrichtingsmaatregelen bij nieuwbouw en (her)inrichting. Minimaal 1 punt per 100m2 bij renovatie.

Klein project (vanaf 50 m2 plangebied): 1 soort; Middelgroot project: 2 soorten; Groot project: 3 doelsoorten.

Op de pagina 'Checklist per doelsoort' wordt getoond voor welke soorten een compleet leefgebied wordt gerealiseerd met de genomen maatregelen. Bij de keuze voor 'andere doelsoort' werkt deze check niet.

Per 100m2 gebouwoppervlak: 1 verblijf, 2 verblijven voor gebouw(de)len hoger dan 15 meter.

Doelsoorten

Zie de tabel met doelsoorten per buurt welke soorten gekozen kunnen worden voor het plangebied. Voor de beoordeling of het leefgebied voor de doelsoorten compleet is, zie tabblad 'Checklist per doelsoort'

Schrijf eventueel een toelichting:

Doelsoort 1:	selecteer..		
Doelsoort 2:	selecteer..		
Doelsoort 3:	selecteer..		

Overzicht per natuurype

2. Kruiden- en bloemrijk grasland	-	m2	%
3. Struweel: heesters/struiken, heggen, hagen	-	m2	%
4. Bomen (boomkroonbedekking)	-	m2	%
5. Natuurvriendelijke oevers, poelen, wadi's en muurplanten	-	m2	%
6. Geveltuin en particuliere tuinen	-	m2	%
7. Groendaken en water op daken	-	m2	%
8. Gazon en onverharde paden	-	m2	%
9. Overig groen en blauw in het plangebied	-	m2	%
Aandeel groen (%) van totaal plangebied (indicatief)	-	m2	%

Toelichting (optioneel):

Kwalitatieve doelen

Dit is verplicht voor grote projecten.

Omschrijf de kwalitatieve doelen van het project:

Behoud en bescherming	Is er in het plangebied ecologisch waardevolle natuur? Blijft deze natuur behouden?	
	Zijn er beschermde soorten aangetroffen (of benoemd vanuit een soortmanagementplan) waarvoor een habitat in stand gehouden dient te worden?	
Groenblauwe structuren	Zijn er bestaande groenstructuren aangeduid in of aangrenzend aan het plangebied?	
	Zijn er gewenste groenstructuren aangeduid in of aangrenzend aan het plangebied?	
	Zijn er barrières die moeten worden opgelost in het gebied?	
Natuur als oplossing	Onderzoek welke aanvullende opgaven er spelen waar de natuur in de ontwikkeling een positieve bijdrage aan kan leveren, zoals vanuit klimaatadaptatie en gezondheid. Bepaal wat dit betekent voor de natuurinclusieve maatregelen die er gekozen zouden moeten worden.	

Randvoorwaarden

Ecologisch inrichtingsplan

Deze voorwaarde is alleen verplicht voor grote projecten (projectgebied groter dan 2000 m²) of als het om andere redenen, zoals vanuit wettelijke natuurbescherming, wordt voorgeschreven.

Er is een ecologisch inrichtingsplan opgesteld met hulp van een ecooloog.	nee	▽
---	-----	---

Vermeld hier de naam van de bijlage en eventueel de paginanummers waarin het ecologisch (inrichtings)plan te vinden is:

Beheerplan

Deze voorwaarde is altijd verplicht.

Er is een beheerplan opgesteld en afgestemd met de toekomstige beheerder.	nee	▽
---	-----	---

Benoem wie de toekomstige beheerder van de natuurinclusieve maatregelen zal zijn er welke afspraken er op hoofdlijnen zijn gemaakt:

Verlichtingsplan

Deze voorwaarde is alleen verplicht voor grote projecten of als er een doelsoort is gekozen waarvoor een verlichtingsplan een randvoorwaarde is (zie 'Checklist per doelsoort').

Er is een natuurvriendelijk verlichtingsplan opgesteld.	nee	▽
---	-----	---

Deel de naam van de bijlage waarin het verlichtingsplan te vinden is:

Vogelvriendelijke beglazing

Deze voorwaarde is alleen verplicht voor hoogbouw (bouwhoogte van boven de 15 m).

Vogelvriendelijke beglazing is toegepast in het ontwerp.	nee	▽
--	-----	---

Geef aan in welk bestand en op welke pagina informatie te vinden is over waar vogelvriendelijke beglazing wordt toegepast en welke oplossing dit zal zijn (producttype of ontwerpprincipe):

Plantoetsingskader en Puntensysteem

Natuurinclusief Bouwen en Ontwikkelen

Nest- en verblijfplaatsen

Toelichting

Vul in de gele velden de aantallen verblijfplaatsen in die in de gebouwen worden meegenomen.

De verblijfplaatsen en nestvoorzieningen moeten voldoen aan de eisen zoals gesteld voor permanente verblijfplaatsen in de Kennisdocumenten van BIJ12 voor de betreffende soorten (bij12.nl/kennisdocumenten) tenzij anders vermeld. Sommige typen tellen voor meerdere verblijfplaatsen mee zoals beschreven in de beschrijving. In principe moeten nest en verblijfplaatsen (behalve voor insecten bij 1.8) ingebouwd worden in de muur. Losse kasten tellen alleen mee als wordt onderbouwd waarom er geen alternatief mogelijk is. Op de website www.natuurinclusiefontwikkelen.nl zijn ontwerprichtlijnen per soort en meer informatie over de habitat te vinden.

1. Nest- en verblijfplaatsen	Aantal	Bepalingsmethode en richtlijnen
1.1 Nestvoorzieningen en broedplaatsen voor de huismus		Tel het aantal broedplaatsen. Realiseer er minimaal 5, ook in kleine projecten. Een standaard ingebouwde nestkast of neststeen telt als 1 plek. Tel 1 plek per 50cm breedte van een toegankelijke dakgoot.
1.2 Nestvoorzieningen en broedplaatsen voor de gierzwaluw		Tel het aantal broedplaatsen. Realiseer er minimaal 5, ook in kleine projecten. Maximaal 3 kasten tegen elkaar aan op minimaal 3 m hoogte. Een standaard nestkast of neststeen telt als 1 plek.
1.3 Nestvoorzieningen en broedplaatsen voor de ijsvogel		Tel het aantal broedplaatsen. Realiseer er 1, per 500 m aan oeverlengte. Een geschikte broedplaats bestaat uit een steile zandige oever, een grote wortelkruit van een omgevallen boom of een speciaal aangelegde ijsvogelwand. De broedplaatsen hebben een minimale hoogte van 1,5 meter, en een minimale breedte van 1 meter. De nestplaats is aan de achterzijde beschermt met struweel en bomen.
1.4 Nestvoorziening en broedplaatsen voor de zwarte roodstaart		Nestkasten maximaal 2 bij elkaar. Kieren en spleten in architectuur van ca. 60mm x 130mm. Zangpost nabij nestplaatsen van 20m of hoger.
1.5 Broedplaatsen voor andere (gebouw-bewonende) vogels		Alleen soorten die volgens een ecologisch deskundige passen bij de planlocatie en het omliggende gebied kunnen gekozen worden. Tel het aantal broedplaatsen, bijvoorbeeld het aantal neststenen voor holenbroeders en dakbroeders, zoals de zwarte roodstaart, spreeuw etc.
1.6 Zomer- en paarverblijven voor de gewone dwergvleermuis		Maak spouwmuren en/of de ruimte achter gevelbetimmering toegankelijk en geschikt voor vleermuizen; 0,1m2 ruimte geldt als 1 plek. Bij voorkeur geen ingebouwde vleermuis kasten, liever open spouwmuren. Is dit de enige optie? Dan telt een standaard zomerverblijf, zoals een inbouwkast met twee lagen, als 1 plek. Losse kasten op de gevel tellen niet.
1.7 Kraamverblijven voor de gewone dwergvleermuis		Bij voorkeur altijd meenemen vanaf middelgrote bouwprojecten. Maak spouwmuren en de ruimte achter gevelbetimmering toegankelijk en geschikt voor vleermuizen. Er kan met 1 plek per 0,1m2 oppervlak gerekend worden. Voor kraamverblijven moet het oppervlak minimaal 1m2 zijn. Bij voorkeur geen inbouw- of losse kraamkasten. Wanneer dit de enige optie is, dan een standaard kraamverblijf tellen als 2 plekken per laag.
1.8 Massawinterverblijven voor de gewone dwergvleermuis		Bij voorkeur winterverblijven altijd meenemen in hoogbouw. Maak kelders, spouwmuren en/of de ruimte achter gevelbetimmering toegankelijk en geschikt voor vleermuizen. Voor winterverblijven moet het oppervlak minimaal 1 m2 zijn. Er kan met 1 plek per 50 cm2 oppervlak gerekend worden.
1.9 Verblijven voor andere gebouw-bewonende vleermuizen, zoals de laatvlieger en meervleermuis		Maak spouwmuren, dakruimten en/of de ruimte achter gevelbetimmering toegankelijk en geschikt voor andere soorten vleermuizen. Er kan met 1 plek per 50 cm2 oppervlak gerekend worden. Bij voorkeur geen inbouwkasten, liever ruimte in de spouw, daken of achter gevelbetimmering. Dan telt een standaard zomerverblijf voor de specifieke soort, zoals een inbouwkast met twee lagen, als 1 plek. Losse kasten op de gevel tellen niet. Voor vleermuissoorten waarvoor geen kennisdocument voorhanden is, tellen enkel voorzieningen uitgevoerd volgens aanwijzing van een ecologisch deskundige mee.
1.10 Ingebouwde insectenstenen, grote insectenhôtels, zandhoppen, steilwanden voor bijen en/of dood hout.		Meer natuurlijke maatregelen zoals zandhoppen, dood hout of steilwanden voor bijen hebben de voorkeur. Voor een houtstapel, boomstam en/of zandhoop en bijenburcht geldt: minimaal 1 m2 horizontaal oppervlak; tel hierbij 2 verblijven per m2 oppervlak. Een ingebouwde insectenstein geldt 1 verblijfplaats. Voor een insectenhotel en/of steilwand geldt dat deze minimaal 1 m2 verticaal oppervlak moeten hebben, waarmee per m2 2 verblijven mogen worden gerekend. Realiseer de verblijfplaatsen voor insecten op maximaal 2 meter hoogte vanaf maaiveld of de daktuin en bij inheemse beplanting. Voor een houtstapel, boomstam en/of zandhoop en bijenburcht geldt: minimaal 1 m2 horizontaal oppervlak; tel hierbij 2 verblijven per m2 oppervlak.
1.11 Overige verblijfplaatsen voor andere (doel)soorten		Voor soorten die niet benoemd zijn als doelsoort: Overleg met de gemeente welke maatregelen je kunt toepassen. Alleen met de gemeente afgesproken voorzieningen tellen mee.
Totaal aantal nest- en verblijfplaatsen:	-	<i>Vul eerst het aantal vierkante meters plangebied en bebouwd oppervlak in op de pagina met het Projectoverzicht.</i>

Plantoetsingskader en Puntensysteem Natuurinclusief Bouwen en Ontwikkelen Natuurinclusieve inrichtingsmaatregelen

Toelichting

Vul in de gele velden het aantal vierkante meters natuurinclusieve inrichtingsmaatregelen en het aantal bomen in die in het ontwerp van het project worden meegenomen. Het aantal meter met natuurinclusieve maatregelen onder boomkronen mag niet dubbel geteld worden. Voor een struiklaag als onderbegroeiing is er een aparte maatregel (3.5). Op de pagina met 'Projectinformatie' worden de totallen getoetst aan de kwantitatieve doelstellingen. Met behulp van de pagina 'Checklist soorten' kan bepaald worden welke combinaties passen bij de doelsoorten. Het is de bedoeling dat alle voorwaarden voor het leefgebied van de gekozen doelsoorten worden ingevuld met passende maatregelen en dat aan de additionele randvoorwaarden voor de doelsoorten wordt voldaan. Er wordt verwezen naar de voorkeurslijsten van beplanting in Rijswijk. Deze zijn terug te vinden in het Programma van Eisen (PvE) 1.6.

Natuurinclusieve inrichtingsmaatregelen	Selectie voor het plangebied	Eenheid	Totaal aantal m2	Punten per 100m2 inrichting met de maatregel	Aantal behaalde punten	Richtlijnen
2. Kruiden- en bloemrijk grasland	-	m2	-			
2.1 Bloem- en kruidenrijk grasland en zoomvegetatie		m2	-	6	-	Kies er bij voorkeur voor om spontaan kruidenrijk grasland te laten ontstaan wanneer er bloemrijk grasland met lokale, gewenste soorten in de buurt aanwezig zijn.
2.2 Vaste planten		m2	-	3	-	Nectar- en stuifmeel-leverende vaste planten. Bij voorkeur biologische planten uit de voorkeurslijst Vaste Planten.
3. Struweel: heesters/struiken, heggen, hagen	-	m2	-			
3.1 Heesters van 1 soort		m2	-	8	-	Kies uit de voorkeurslijst Heesters en Hagen, bij voorkeur een inheemse soort. Clusters van 15 m2 of meer, met een goede groeiplaats onder en boven de grond. Houd rekening met hoe groot een heester kan worden zonder beheer, zodat deze extensief beheerd kan worden.
3.2 Heesters in meerdere soorten		m2	-	12	-	Cluster van drie of meer inheemse soorten uit de voorkeurslijst, anders telt bovenstaande maatregel (3.1), met een goede groeiplaats onder en boven de grond. Houd rekening met hoe groot een heester kan worden zonder beheer, zodat deze extensief beheerd kan worden. Indien mogelijk kan gekozen worden voor een combinatie met bomen en dan geldt maatregel 3.5 in combinatie met de juiste bomen in sectie 4.
3.3 Heggen en hagen van 1 soort of een groene erfafscheiding		m2	-	8	-	Bij voorkeur een inheemse soort uit de voorkeurslijst Heesters en Hagen. Minimaal 150 cm hoog bij aanplant. Ook een groene tuinafscheiding of een takkenril levert punten op. Reken met 50 cm breedte om het oppervlak in vierkante meters te berekenen.
3.4 Heggen en hagen in meerdere soorten		m2	-	10	-	Drie of meer (bij voorkeur) inheemse soorten uit de voorkeurslijst. Minimaal 150 cm hoog bij aanplant. Reken met 50 cm breedte om het oppervlak in vierkante meters te berekenen.
3.5 Struiklaag als onderbegroeiing van bomen		m2	-	8	-	Wanneer boomkronen over struiken groeien, mogen beide lagen meegenomen worden in de puntenberekening. Let op: deze maatregel telt niet mee voor het aantal vierkante meters groen, wel voor het aantal punten. Als het oppervlak aan struiken in het specifieke gebied groter is dan het gerekende boomkroonvolume kan het resterende deel meegenomen worden in maatregel 3.2.
4. Bomen en bosschages	-	stuk(s)	-			
4.1 Behoud van bomen: 1e grootte		stuk(s)	-	15	-	Bomen van minimaal 12 meter hoog, voldoende ruime groeiplaats boven- en ondergronds (minimaal 35m3). Er wordt voor de punten gerekend met 35 m2 per behouden boom.
4.2 Nieuwe aanplant van bomen: 1e grootte		stuk(s)	-	10	-	Bomen die minimaal 12 meter hoog worden. De stam moet bij aanplant minimaal een omtrek van 18 cm hebben en er moet een voldoende ruime groeiplaats boven- en ondergronds zijn (minimaal 35 m3). Er wordt gerekend met 35 m2 per nieuw aangeplante boom. Kies uit de voorkeurslijst Bomen.
4.3 Behoud van bomen: 2e grootte		stuk(s)	-	15	-	Bomen van minimaal 8 meter hoog, voldoende ruime groeiplaats boven- en ondergronds (minimaal 20 m3). Er wordt gerekend met 20 m2 per behouden boom.
4.4 Nieuwe aanplant van bomen: 2e grootte		stuk(s)	-	10	-	Bomen die minimaal 8 meter tot 12 meter hoog worden. De stam moet bij aanplant minimaal een omtrek van 18 cm hebben en er moet een voldoende ruime groeiplaats boven- en ondergronds zijn (minimaal 35 m3). Er wordt gerekend met 20 m2 per nieuw aangeplante boom. Kies uit de voorkeurslijst Bomen.
4.5 Behoud van bomen: 3e grootte		stuk(s)	-	7	-	Bomen tot 6 meter hoog, voldoende ruime groeiplaats boven- en ondergronds (minimaal 15 m3). Er wordt gerekend met 15 m2 per boom.
4.6 Nieuwe aanplant van bomen: 3e grootte		stuk(s)	-	5	-	Bomen die tot 6 meter hoog worden na 30-40 jaar. De stam moet bij aanplant minimaal een omtrek van 18 cm hebben en er moet een voldoende ruime groeiplaats boven- en ondergronds zijn (minimaal 35 m3). Er wordt gerekend met 15 m2 per nieuw aangeplante boom. Kies uit de voorkeurslijst Bomen.
5. Natuurvriendelijke oevers, poelen, wadi's en muurplanten	-	m2	-			
5.1 Ecologische wadi		m2	-	8	-	Wadi met een ecologische inrichting (natuurlijke vegetatie, zoals vochtig grasland of stuweel, en bijvoorbeeld blokken dood hout) en ecologisch beheer. Kies uit de voorkeurslijsten Heesters en Hagen en Vaste Planten.
5.2 Amfibieënpool		m2	-	12	-	Niet verbonden, visvrije waterpartij met een diepte van maximaal 1 meter onder de laagste grondwaterstand en een minimale diameter van 5 meter (bij voorkeur 10 meter). Minimaal 50% van de oever heeft veel zon en een flauw talud, flauwer of gelijk aan een hellingshoek van 1:3, en ingericht als plasdras-gebied. Een natuurvriendelijke oever kan bij maatregel 5.3 worden meegenomen.
5.3 Natuurvriendelijke oevers		m2	-	12	-	Natuurvriendelijke oever aan de rand van open water of een poel voorzien van onverharde en onbeschoede oevers met een talud van 1:3 of flauwer. Bij een onverharde inrichting zonder of tot de beschoeiing (als voorverdediging toegestaan) telt het gedeelte onder water tot 1 meter diepte mee, en boven de waterlijn tot 10 cm met een maximum van 1 meter. Vul het aantal vierkante meters dat hieraan voldoet in bij de selectie voor het plangebied.
5.4 Overige natuurinclusieve watermaatregelen		m2	-	9	-	Denk aan maatregelen als drijvende oevers, onderwaterriffen of zogenaamde vissenbossen. Als op basis van onderzoek er een bewezen positief effect is voor het (inheemse) onderwaterecologie kunnen ze worden toegepast. Zonder bewezen effect kan in overleg met de gemeente de maatregel worden toegepast mits er wordt bijgedragen aan onderzoek naar de effectiviteit.
5.5 Muurplanten op (kade)muren		m2	-	12	-	Muurplanten hebben geschikt gesteente nodig dat water kan vasthouden met voldoende structuur/reliëf om zich aan te hechten. Dit stimuleert spontane vegetatie. Aanplanten is niet gewenst, eventueel wel het verplaatsen van muurvegetatie die anders verloren gaat. Bij voorkeur wordt minimaal een lengte van minimaal 15 meter geschikte muur gerealiseerd. Reken met 0,5m2 plangebied per strekkende meter. Bij renovatie rekening houden met aanwezige muurbepanting.
6. Geveltuin en particuliere tuinen	-	m2	-			
6.1 Groene, grondgebonden gevel met klimplanten		m2	-	12	-	Berekening van het aantal vierkante meters: de lengte (op maaiveld; niet de hoogte) van het gedeelte van de gevel met klimplanten x 50cm breedte. Gevelbeplanting moet bestaan uit zelfhechtende klimplanten of klimplanten met een steunconstructie en voldoende ruimte om tot minimaal 3 meter door te kunnen groeien. Bij voorkeur een selectie van in Nederland en Europa van nature voorkomende soorten.
6.2 Particuliere tuinen en geveltuinten met alleen grond opgeleverd		m2	-	2	-	Alleen de vierkante meters met grond tellen mee. Bij gebruik van tuinaarde dient dit turfrij te zijn. Tuinen met schuttingen zonder doorgangen voor grondgebonden soorten zoals de egel tellen niet. Tuinen opgeleverd met (bouw)zand tellen ook niet.
7. Groendaken en water op daken <i>inclusief garagedaken en geïntegreerde balkonbakken. Alleen begroeide daken tellen mee.</i>	-	m2	-			
7.1 Groen dak (5 - 7 cm substraatlaag) met sedumplanten		m2	-	2	-	Substraatlaag van minimaal 5 cm, maar aanpassen aan type beplanting. Pakkeldikte van minimaal 10cm. Minimaal begroeid met sedum.

7.2 Natuurdak (substraatlaag van minimaal 7 cm) met sedum, grassen en kruiden		m2	-	4	-	Substraatlaag van minimaal 7 cm, maar aanpassen aan type beplanting. Beplanting van sedum, grassen en kruiden. Wanneer zowel de substraatlaag en beplanting met in ieder geval kruiden of grassen wordt gerealiseerd, worden de punten toegekend.
7.3 Natuurdak (substraatlaag van minimaal 15cm) met grassen, kruiden en lage beplanting		m2	-	6	-	Substraatlaag van minimaal 15 cm, maar aanpassen aan type beplanting. Beplanting van lage planten en struiken, grassen en kruiden. Geen sedumplanten. Wanneer zowel de substraatlaag en beplanting wordt gerealiseerd, worden de punten toegekend.
7.4 Intensief groen dak (substraatlaag van minimaal 30cm) met grassen, kruiden en heesters		m2	-	8	-	Substraatlaag van minimaal 30 cm, maar aanpassen aan type beplanting. Beplanting van (dwerg)heesters, grassen en kruiden. Wanneer zowel de substraatlaag en beplanting wordt gerealiseerd, worden de punten toegekend.
7.5 Intensief (substraatlaag van minimaal 50cm) groen dak met struiken, grassen, kruiden en/of bomen		m2	-	10	-	Substraatlaag van minimaal 50 cm en voldoende ruimte als groeiplaats voor struiken en bomen. Wanneer zowel de substraatlaag en de struiken en/of bomen worden gerealiseerd, worden de punten toegekend.
7.6 Bruin dak		m2	-	6	-	Een dak met een laag van minimaal 7 cm bestaande uit lokale grond, stenen, zand en houtblokken.
7.7 Schelpendak		m3	-	2	-	Een dak met een laag van minimaal 7 cm bestaande uit schelpen.
7.8 Natuurlijk waterdak met open water en waterplanten		m2	-	8	-	Minimaal 5 m2 oppervlak, voldoende draagkracht van het dak.
8. Gazon en onverharde paden	-	m2	-			
8.1 Gazon		m2	-	2	-	Grasvelden zonder ecologisch beheer. Kunstgras telt niet mee.
8.2 Onverharde paden		m2	-	2	-	Onverharde paden van bijvoorbeeld schelpen, houtsnippers, grind en zand.
9. Overig groen en blauw in het plangebied	-	m2	-			
9.1 Overige maatregelen		m2	-	0	-	Overleg met de gemeente welke overige maatregelen toegestaan zijn en of hieraan eventueel punten kunnen worden toegekend.
9.2 Braakliggend terrein en kale grond		m2	-	2	-	Zorg voor een gezonde bodem met goede grond. Hierop kan lokale vegetatie spontaan opkomen. Ga vervolgens over op ecologisch beheer of laat het gebied met rust. Deze grond is ook tijdens het bouwproces vrij van werkzaamheden.

Totaal: - 0 punten behaald

0 punten

Plantoetsingskader en Puntensysteem

Natuurinclusief Bouwen en Ontwikkelen

Checklist: leefgebied per doelsoort

Toelichting:

In deze checklist worden per leefgebiedvoorwaarde de gekozen hoeveelheden natuurinclusieve maatregelen bij elkaar opgeteld en ingevuld. Ook wordt er gecheckt of de andere voorwaarden van de leefomgeving van de soort, zoals voor verbinding, met "ja" zijn beantwoord. Iedere voorwaarde moet ingevuld zijn om de soort te voorzien in alle habitatvoorwaarden en moet minimaal 1 punt aan natuurinclusieve inrichtingsmaatregelen per voorwaarde opleveren. Wanneer dit het geval is, verschijnt er een groen vinkje naast de soortnaam (in plaats van een rood kruis). Stuur de gevraagde bijlagen mee voor plantoetsing. Op basis van deze bijlagen wordt beoordeeld of er werkelijk voldaan wordt aan de voorwaarden per soort zoals hieronder benoemd.

✗ Huismus

Voorwaarden leefgebied

Verblijfplaats en voortplanting:

Cluster 5 of meer broedplaatsen bij elkaar per gevel. Bij grotere gebouwen kunnen meer clusters per gevel.

Voedsel:

Voedselplanten, zoals bes-dragende heesters, meidoornstruiken en grassen. Ook zijn gras, zand en water binnen 100m van de verblijven belangrijk.

Veiligheid:

Klimmend groen van minimaal 2-3 meter hoog, lage bomen en groenblijvende of stekelige struiken.

Verbinding:

Alle maatregelen realiseren binnen 100m van de broedplaatsen. En andere huismussenpopulaties en geschikt leefgebied in de nabijheid (binnen 300m) voor uitwisseling en groei van de populatie.

Variatie

Afwisseling tussen dicht struikgewas in de directe nabijheid van broedplaatsen. En open plekken met 5m2 los zand binnen 50m van de nestplaats voor zandbaden, en een permanente watervoorziening van minimaal 5m2 waarvan een deel slechts enkele centimeters diep is.

Bijpassende maatregelen uit toetsingsformulier:

kies minimaal één maatregel per habitatvoorwaarde.

- 1.1 Nestvoorzieningen en broedplaatsen huismus
- 1.2 Nestvoorzieningen en broedplaatsen voor de gierzwaluw

✗ - stuks

- 2.1 Bloemrijk en kruidenrijk grasland en zoomvegetatie
- 3.2 Heesters in meerdere soorten
- 3.4 Heggen en hagen meerdere soorten
- 3.5 Struiklaag als onderbegroeiing van bomen
- 7.2 - 7.5 Groene daken, exclusief sedumdaken

✗ - m2

- 3.1 - 3.5 Heesters, heggen en hagen en onderbegroeiing
- 4.3 - 4.6 Behoud of aanplant van bomen: 2 en 3e grootte
- 6.1 en 6.2 Geveltui en particuliere tuin
- 7.4 - 7.5 Groen dak met struiken en/of bomen

✗ - m2

Is aan deze voorwaarde voldaan? Zorg voor onderbouwing in het ontwikkelplan.

✗ nee

Is aan deze voorwaarde voldaan? Zorg voor onderbouwing in het ontwikkelplan.

✗ nee

✗ Gewone dwergvleermuis

Verblijfplaats en voortplanting:

Verschillende soorten verblijfplaatsen, bijvoorbeeld in de spouw, als inbouwkast of achter gevelbetimmering. Bij het plaatsen van meerdere verblijfplaatsen, verschillende oriëntaties gebruiken.

Voedsel:

Vleermuizen eten veel insecten. Trek insecten aan met bloemrijke vegetatie en/of natuurlijke waterpartijen in een halfopen landschap binnen 200m van verblijfplaatsen.

Veiligheid:

Voorom lichtverstoring zo veel mogelijk, bijvoorbeeld van ramen of lantaarnpalen, op de verblijfplaatsen en verbindende groene structuren en waterlijnen. De verblijfplaatsen hebben een vrije uitvlugroute.

Verbinding:

Aaneengesloten bomenrijen, houtwallen, struweelhagen en/of ruig begroeide waterlijnen in de omgeving (binnen een straal van 100 m). De maximale onderbreking tussen opgaande vegetatie is 8 meter.

Variatie

Variatie in verblijfplaatsen en afwisseling tussen open landschappen, opgaande vegetatie en wateren.

- 1.6 Zomer-/paar-, kraam- en winterverblijven dwergvleermuis
- 1.7 Kraamverblijven dwergvleermuis
- 1.8 Massawinterverblijven dwergvleermuis

✗ - stuks

- 2.1 Bloemrijk en kruidenrijk grasland en zoomvegetatie
- 4.1 - 4.6 Behoud of aanplant bomen
- 5.1 - 5.3 Wadi, amfibieënpoel en natuurvriendelijke oevers
- 6.1 Groene, grondgebonden gevel met klimplanten
- 7.2 - 7.6 en 7.8 Groene en waterdaken, excl. sedumdaken

✗ - m2

Is aan deze voorwaarde voldaan? Zorg voor onderbouwing in het ontwikkelplan.

✗ nee

Is aan deze voorwaarde voldaan? Zorg voor onderbouwing in het ontwikkelplan.

✗ nee

Is aan deze voorwaarde voldaan? Zorg voor onderbouwing in het ontwikkelplan.

✗ nee

✗ Weidehommel

Verblijfplaats en voortplanting:

Nestfel in insectstenen, heuvels van leemzand, dood hout, composthopen, holtes in stengels en stenenstapels in de nabijheid van nectarplanten.

Voedsel:

Nectar- en stuifmeelplanten met bloeiperiodes van het vroege voorjaar tot najaar. Een aaneengesloten foerageergebied van in totaal 400m2, dat bestaat uit goed verbonden vlakken van minimaal 100m2.

Veiligheid:

Zonnige plekken die uit de wind liggen, in de nabijheid van greppels, heggen of houtwallen.

Verbinding:

Bijenlinten door bloemrijke bermen aan te leggen. Verbind verschillende vlakken met elkaar via een bloeiende strook. Dit kan ook van maaiveld via gevel, naar dak en terug.

Variatie

Zo veel mogelijk variatie toe in gelaagdheid, plantentypen en -soorten.

- 1.10 Ingebouwde insectstenen, grote insectenhoeven, zandhopen, steilwanden voor bijen en/of dood hout.

✗ - stuks

- 2.1 Bloem- en kruidenrijk grasland en zoomvegetatie
- 2.2 Vaste planten
- 6.1 Groene, grondgebonden gevel met klimplanten

✗ - m2

Is aan deze voorwaarde voldaan? Zorg voor onderbouwing in het ontwikkelplan.

✗ nee

Is aan deze voorwaarden voldaan? Zorg voor onderbouwing in het ontwikkelplan.

✗ nee

Is aan deze voorwaarde voldaan? Zorg voor onderbouwing in het ontwikkelplan.

✗ nee

✗ Egel

Verblijfplaats en voortplanting:

Structuurrijke, gelaagde beplanting van o.a. groene tuinen en struiken.

Voedsel:

Een egel eet o.a. slakken. Een groot gebied met diverse beplanting, zorgt voor veel bodemleven en kleine dieren als voedsel.

Veiligheid:

Leg faunapassages aan voor grondgebonden soorten en zorg voor voldoende donkerte in het plangebied. Dichtbegroeide struikvegetatie vormt een belangrijke schuilplaats.

- 3.1 - 3.5 Heesters, heggen en hagen en onderbegroeiing
- 6.1 en 6.2 Geveltui en particuliere tuin

✗ - m2

- 2.1 Bloemrijk en kruidenrijk grasland en zoomvegetatie
- 3.1 - 3.5 Heesters, heggen en hagen en onderbegroeiing
- 5.1 Ecologische wadi

✗ - m2

Is aan deze voorwaarde voldaan? Zorg voor onderbouwing in het ontwikkelplan.

✗ nee

	Verbinding: Een zo groot mogelijk aaneengesloten gebied zonder (drukke) wegen en met gelaagdheid in de beplanting. Maak water makkelijk toegankelijk, met een talud van minimaal 1:1 of een uitklimvoorziening. Zorg ook dat de egel zich van tuin naar tuin kan bewegen. Voorkom abrupte hoogteverschillen van 20 centimeter of hoger. Variatie Een afwisselend, kleinschalig landschap met zachte overgangen tussen open en (licht) begroeide plekken. Het leefgebied bestaat uit verschillende vlakken van minimaal 100m2, die met verbindingen een aaneengesloten geheel vormen.	Is aan deze voorwaarde voldaan? Zorg voor onderbouwing in het ontwikkelplan. Is aan deze voorwaarde voldaan? Zorg voor onderbouwing in het ontwikkelplan.	✗ nee ✗ nee
✗ Merel 	Verblijfplaats en voortplanting: Dichte houtachtige beplanting waarin gebroed kan worden. Bij voorkeur verschillende soorten. Voedsel: Grasvelden om naar insecten te zoeken. Laatbloeiende nectarplanten, bes-dragende struiken en kleine fruitbomen. Veiligheid: Inheemse, doornige struiken in de buurt van broedplaats of foerageergebied. Verbinding: Door verschillende dichtbegroeide bomen, struiken, hagen en klimplanten ontstaat een veilige verbinding tussen broedlocatie en foerageergebied. Variatie Afwisseling van dichtbegroeide bomen, struweel, hagen en klimplanten om een keuzemogelijkheid in nestlocatie te bieden. Variatie aan soorten bes-dragende struiken.	3.1 - 3.5 Heesters, heggen en hagen 4.3 - 4.6 Behoud of aanplant van bomen: 2 en 3e grootte 6.1 Groene, grondgebonden gevel met klimplanten 7.4 Intensief groendak met heesters 7.5 Intensief groendak met heesters en bomen 2.1 Bloemrijk en kruidrijk grasland en zoomvegetatie 8.1 Gazon 3.1 - 3.5 Heesters, heggen en hagen en onderbegroeiing 3.1 - 3.5 Heesters, heggen en hagen en onderbegroeiing 4.1 - 4.6 Behoud of aanplant van bomen 7.4 Intensief groendak met heesters 7.5 Intensief groendak met heesters en bomen Is aan deze voorwaarde voldaan? Zorg voor onderbouwing in het ontwikkelplan.	✗ - m2 ✗ ✗ - m2 ✗ ✗ - m2 ✗ ✗ - m2 ✗ ✗ nee
✗ Rosse vleermuis 	Verblijfplaats en voortplanting: Bomen waar spleten en holtes in zijn ontstaan. Bij het ontbreken van oude of grotere bomen, bolle hout-betonnen nestkasten. Voedsel: Vleermuizen eten veel insecten. Plant daarom veel insectenrijke beplanting binnen 200m van verblijfplaatsen, in de nabijheid van bomen en andere opgaande vegetatie. Veiligheid: Geen licht, bijvoorbeeld van ramen of lantaarnpalen, op de verblijfplaatsen en verbindende groene structuren en waterlijnen. Verbinding: Aaneengesloten bomenrijen, houtwallen, struweelhagen en/of waterlijnen in de omgeving (binnen een straal van 100 m). Variatie Rijke diversiteit aan boomsoorten- en leeftijden.	1.11 Overige verblijfplaatsen voor andere (doel)soorten 4.1 Behoud bomen: 1e grootte 4.3 Behoud bomen: 2e grootte 2.1 Bloemrijk en kruidrijk grasland en zoomvegetatie 4.1 - 4.6 Behoud of aanplant van bomen 5.1 - 5.2 Wadi en amfibieënpool 6.1 Groene, grondgebonden gevel met klimplanten 7.2 - 7.5 Groene daken, exclusief sedumdaken Is aan deze voorwaarde voldaan? Zorg voor onderbouwing in het ontwikkelplan. Is aan deze voorwaarde voldaan? Zorg voor onderbouwing in het ontwikkelplan. Is aan deze voorwaarde voldaan? Zorg voor onderbouwing in het ontwikkelplan.	✗ - m2 ✗ ✗ - m2 ✗ ✗ nee ✗ nee ✗ nee
✗ Zwarte roodstaart 	Verblijfplaats en voortplanting Cluster maximaal 2 broedplaatsen voor holenbroeders bij elkaar. Voedsel Bruine daken of braak-iggend land met weinig begroeiing en veel zon. Nectarrijke bloemen en besdragende struiken in de omgeving van braakliggend land voor voldoende insecten. Veiligheid: Zangpost nabij nestplaatsen van 20m of hoger. Verbinding Open gebieden met losse gebouwen, torens of schuttingen als uitkijkpost. Binnen 1,5 hectare van een broedplaats moeten alle voorzieningen aanwezig zijn. Variatie Binnen 1,5 hectare een aanbod van verschillende voedselbronnen.	1.4 Nestvoorziening en broedplaatsen voor de zwarte roodstaart 3.1 - 3.2 Heesters van één of meerdere soorten 7.6 Bruin dak 9.2 Braakliggend terrein en kale grond Is aan deze voorwaarde voldaan? Zorg voor onderbouwing in het ontwikkelplan. Is aan deze voorwaarde voldaan? Zorg voor onderbouwing in het ontwikkelplan. Is aan deze voorwaarde voldaan? Zorg voor onderbouwing in het ontwikkelplan.	✗ - stuks ✗ - m2 ✗ ✗ nee ✗ nee ✗ nee
✗ Scholekster 	Verblijfplaats en voortplanting: Grinddak of bruidak om op te broeden. Voedsel: Graslandjes nabij de verblijfplaatsen waar naar wormen gezocht kan worden. Extensieve groendaken waar insecten op af komen. En plaats een waterbak op het dak. Veiligheid: Schuilmogelijkheden en veiligheid voor eieren en jongen. Denk aan kleine rioolbuizen, pallets of een ander afval op het dak. Maak regenpijpen ontoegankelijk. Verbinding: Grasland in de buurt van de bruine of grinddaken. Variatie Varieer in typen voedselgebieden en grinddaken.	7.6 Bruin dak 7.7 Schelpendak 7.2 Natuurdak met sedum, grassen en kruiden 7.6 Bruin dak 8.1 Gazon Is aan deze voorwaarde voldaan? Zorg voor onderbouwing in het ontwikkelplan. Is aan deze voorwaarde voldaan? Zorg voor onderbouwing in het ontwikkelplan.	✗ - m2 ✗ ✗ - m2 ✗ ✗ nee ✗ - m2 ✗ ✗ nee
✗ Hermelijn	Verblijfplaats en voortplanting Randen en overgangszones van minimaal 3m breed met dekking van struikwelen, zomen, heggen, begroeide greppels of houtstapels en steenhopen.	2.1 Zoomvegetatie 3.1 - 3.5 Heesters, heggen en hagen en onderbegroeiing	✗ - m2 ✗

	Voedsel Ruiger begroeide natuurvriendelijke oevers of (gras)land in de nabijheid van dekking. Veiligheid Faunapassages onder (spoor)wegen door. Verbinding Lijnvormige landschapselementen zoals houtwallen, heggen en houtkanten of bermen en oevers met kruidenrijke vegetatie als verbindingzone. Variatie Veel afwisseling tussen landschapselementen, waardoor randzones ontstaan met voldoende dekking, schuilplekken en voedsel.	2.1 Bloem- en kruidenrijk grasland en zoomvegetatie 5.3 Natuurvriendelijke oevers 9.2 Braakliggend terrein en kale grond Is aan deze voorwaarde voldaan? Zorg voor onderbouwing in het ontwikkelplan. Is aan deze voorwaarde voldaan? Zorg voor onderbouwing in het ontwikkelplan. Is aan deze voorwaarde voldaan? Zorg voor onderbouwing in het ontwikkelplan.	✗ - m2 ✗ ✗ nee ✗ nee ✗ nee
✗ Meerkoet	Verblijfplaats en voortplanting: Waterpartijen met ruige oevervegetatie op natuurvriendelijke oevers, drijvende oeverconstructies of kleine natuureilanden in het water. Voedsel: Voldoende (onder)watervegetatie en (kruidenrijk) grasland nabij het water. Veiligheid: Voldoende schuil- en uittreedplaatsen langs het water, zoals oevers of drijvende elementen. Variatie Verschillende verblijfplaatsmogelijkheden, en afwisseling in waterdiepte. Bij voorkeur een lengte van 200 meter of meer aan ruige oevervegetatie, langs of op het water.	5.3 Natuurvriendelijke oevers 5.4 Overige natuurinclusieve watermaatregelen 2.1 Bloem- en kruidenrijk grasland 8.1 Gazon 5.3 Natuurvriendelijke oevers 5.4 Overige natuurinclusieve watermaatregelen Is aan deze voorwaarde voldaan? Zorg voor onderbouwing in het ontwikkelplan.	✗ - m2 ✗ ✗ - m2 ✗ ✗ - m2 ✗ ✗ nee
✗ Nachtegaal	Verblijfplaats en voortplanting: Dicht en goed ontwikkeld struikgewas tussen of in de nabijheid van loofbossen en duinstuwelen op natte gronden. Voedsel: Ecologisch waardevolle struwelen, die bessen dragen en open plaatsen tussen het struweel of in de nabijheid van water. Veiligheid: Beschutting door struiken, hoge vegetatie en houtwallen. Verbinding: Bosranden, struwelen en bosschages die gebieden verbinden. Variatie Diversiteit aan dicht en grillig groeiende struiksoorten met open plekken en een rijke strooelsoort.	3.1 - 3.2 Heesters van één of meerdere soorten 3.5 Struiklaag als onderbegroeiing van bomen 3.1 - 3.2 Heesters van één of meerdere soorten 9.2 Braakliggend terrein en kale grond 3.1 - 3.2 Heesters van één of meerdere soorten 3.5 Struiklaag als onderbegroeiing van bomen Is aan deze voorwaarde voldaan? Zorg voor onderbouwing in het ontwikkelplan. Is aan deze voorwaarde voldaan? Zorg voor onderbouwing in het ontwikkelplan.	✗ - m2 ✗ ✗ - m2 ✗ ✗ - m2 ✗ ✗ nee ✗ nee
✗ Blauwborst	Verblijfplaats en voortplanting: Rietmoerassen, moerasbossen en gebieden met dichte vegetatie zoals rietkragen, en enkele hoge struiken of kleine bomen. Voedsel: Aanwezigheid van plekken met een kale grond met modder (slikke oevers, opgedroogde plassen of gemaalde delen in het rietland) en natuurvriendelijke oevers. Veiligheid: Beschutting door riet, struiken en andere dichte vegetatie. Verbinding: Verbonden rietkragen en moerasgebieden die zorgen voor een continuïteit van leefgebieden. Met een afstand van maximaal 50 m tussen afzonderlijke delen van het leefgebied. Variatie Zorg voor variatie in open gebied, dichte ruigte en opgaande begroeiing.	3.1 - 3.2 Heesters van één of meerdere soorten 4.5 - 4.6 Behoud of aanplant van bomen: 3e grootte 5.3 Natuurvriendelijke oevers 2.1 Bloemrijk grasland 5.3 Natuurvriendelijke oevers 9.2 Kale grond nabij water 3.1 - 3.2 Heesters van één of meerdere soorten 4.5 - 4.6 Behoud of aanplant van bomen: 3e grootte 5.3 Natuurvriendelijke oevers Is aan deze voorwaarde voldaan? Zorg voor onderbouwing in het ontwikkelplan. Is aan deze voorwaarde voldaan? Zorg voor onderbouwing in het ontwikkelplan.	✗ - m2 ✗ ✗ - m2 ✗ ✗ - m2 ✗ ✗ nee ✗ nee
✗ Ransuil	Verblijfplaats en voortplanting: Plaats of behoud bij voorkeur dichte naaldbomen zoals coniferen, hulst of spar maar andere beschutte bomen kunnen ook voldoen. In bos of parkachtige volstaan nestmanden ook, op een minimale afstand van 100m uit elkaar en 4 meter hoog. Voedsel: De ransuil heeft een open terrein nodig om te jagen, zoals kruidenrijke graslanden. Pas ook elementen toe die muizen aantrekken zoals fruitboomgaarden of muizenruiten. Veiligheid: Geen lichtuistraling in een straal van 15- 25m rondom de broed- of roestplaats. Verbinding: Vorm een netwerk van tuinen, bossen of parken via hagen of houtwallen met natuurlijke bermen en/of velden waar gevoerd kan worden. Variatie Zorg voor een gevarieerd landschap van dichte bosschages met open plekken.	1.5 Broedplaatsen voor andere soorten vogels 4.1 - 4.4 Behoud of aanplant van bomen: 1e en 2e grootte 2.1 Bloem- en kruidenrijk grasland en zoomvegetatie 4.5 - 4.6 Behoud of aanplant van bomen: 3e grootte 9.1 Overige maatregelen Is aan deze voorwaarde voldaan? Zorg voor onderbouwing in het ontwikkelplan. Is aan deze voorwaarde voldaan? Zorg voor onderbouwing in het ontwikkelplan. Is aan deze voorwaarde voldaan? Zorg voor onderbouwing in het ontwikkelplan.	✗ - m2 ✗ ✗ - m2 ✗ ✗ nee ✗ nee ✗ nee
✗ Meervleermuis			

Verblijfplaats en voorplanting:

Zomerverblijven in kerkzolders, spouwmuren en onder dakpannen; paarverblijven langs trekroutes; winterverblijven in mergelgroeven, oude steenfabrieken, bunkers, forten en kelders.

1.9 Verblijven voor andere gebouw-bewonende vleermuizen, zoals de laatzvlieger en meervleermuis

✗ - stuks

Voedsel:

Insectenrijke beplanting en rietkragen langs open, donkere waterpartijen met veel vliegende insecten. Beschutting van lijnvormige struiken en boomrijen.

3.1 - 3.2 Heesters van één of meerdere soorten
4.1 - 4.4 Behoud of aanplant van bomen: 1e en 2e grootte
5.3 Natuurvriendelijke oevers

✗ - m2 ✗

Veiligheid:

Rustige verblijfplaatsen en vliegroutes zonder verstoring en kunstlicht.

Is aan deze voorwaarde voldaan? Zorg voor onderbouwing in het ontwikkelplan.

✗ nee

Verbinding:

Vliegroutes langs boomrijen, oevers en watergangen zonder barrières zoals bebouwing of fel licht.

Is aan deze voorwaarde voldaan? Zorg voor onderbouwing in het ontwikkelplan.

✗ nee

Variatie

Afwisseling van lijnvormige structuren van opgaande vegetatie en wateren, die tezamen een aaneengesloten verbinding vormen tussen bebouwing en grotere wateren.

Is aan deze voorwaarde voldaan? Zorg voor onderbouwing in het ontwikkelplan.

✗ nee

✗ Bittervoorn

Verblijfplaats en voorplanting:

Helder, zuurstofrijk water met zandige of modderige bodems en voldoende waterplanten voor beschutting en het afzetten van eitjes. Ondiepe wateren met een gemiddelde diepte van 50 centimeter tot 1 meter, en een minimale breedte van 2 meter. Flauwe natuurvriendelijke oevers met voldoende begroeiing in de oeverzone.

5.3 Natuurvriendelijke oevers
5.4 Overige natuurinclusieve watermaatregelen

✗ - m2 ✗

Voedsel:

Voedselrijke bodems met angewervelden zoals insectenlarven, kreeftachtigen en wormen die de bittervoorn kan vinden op de bodem van het water.

5.3 Natuurvriendelijke oevers
5.4 Overige natuurinclusieve watermaatregelen

✗ - m2 ✗

Veiligheid:

Beschutting van waterplanten, rietkragen en modderige of zandige bodems voor bescherming tegen predatie en slechte weersomstandigheden.

5.3 Natuurvriendelijke oevers
5.4 Overige natuurinclusieve watermaatregelen

✗ - m2 ✗

Verbinding:

Verbonden wateren met geschikte bodemsamenstelling en waterplanten, zodat de bittervoorn zich kan verplaatsen en voortplanten. Duikers bij voorkeur een doorsnede van 70 cm, waarvan een kwart niet onderwater staat. Aansluiting op, of onderdeel van een waterstelsel van 1 tot 3 kilometer zonder onopseerbare obstakels.

Is aan deze voorwaarde voldaan? Zorg voor onderbouwing in het ontwikkelplan.

✗ nee

Variatie

Divers netwerk van watergangen met variatie in breedte en in diepte.

Is aan deze voorwaarde voldaan? Zorg voor onderbouwing in het ontwikkelplan.

✗ nee

✗ Glassnijder

Verblijfplaats en voorplanting:

Vegetatierijke wateren met flauwe oevers en een natuurlijke waterstructuur. Zowel in het water als op de oever zijn verschillende type water- en oeverplanten aanwezig.

5.1 - 5.3 Wadi, amfibieënpool of natuurvriendelijke oevers
7.8 Natuurlijk waterdak met open water en waterplanten

✗ - m2 ✗

Voedsel:

Voldoende diverse vegetatie in de buurt van het water; hier jaagt de libelle op insecten.

5.1 - 5.3 Wadi, amfibieënpool of natuurvriendelijke oever
7.8 Natuurlijk waterdak met open water en waterplanten

✗ - m2 ✗

Veiligheid:

Zonnige plekken die uit de wind liggen met oevervegetatie en boschages.

3.1 - 3.5 Heesters, heggen en hagen en onderbegroeiing
4.3 - 4.6 Behoud of aanplant van bomen: 2e en 3e grootte
5.1 - 5.3 Wadi, amfibieënpool of natuurvriendelijke oever

✗ - m2 ✗

Verbinding:

Aaneengesloten groene, natuurlijke waterverbindingen met een maximale breedte van 10 meter.

Is aan deze voorwaarde voldaan? Zorg voor onderbouwing in het ontwikkelplan.

✗ nee

Variatie

Variatie aan oever- en waterplanten en natuurlijke waterstructuren.

Is aan deze voorwaarde voldaan? Zorg voor onderbouwing in het ontwikkelplan.

✗ nee

✗ Kleine watersalamander

Verblijfplaats en voorplanting:

Onbeschaduwde vennen, poelen, sloten of beken met stilstaand tot langzaam stromend water en ruime aanwezigheid van onderwaterplanten. De oeverzone is over een lengte van minimaal 5 meter dichtbegroeit.

3.1 - 3.2 Heesters van één of meerdere soorten
5.1 - 5.3 Wadi, amfibieënpool of natuurvriendelijke oever

✗ - m2 ✗

Voedsel:

Kleine ongewervelden zoals insectenlarven, wormen en slakken, tussen de vegetatie zowel in het water als op het land.

2.1 Bloem- en kruidrijk grasland en zoomvegetatie
5.3 Natuurvriendelijke oevers

✗ m2 ✗

Veiligheid:

Natuurvriendelijke oevers en poelen. Deze kunnen ook via droog land met elkaar verbonden zijn zolang er voldoende beschutting is. In straatkolken zijn uitklimvoorzieningen geplaatst. Van groot water afgesloten poelen zonder vissen verhogen de overlevingskansen.

3.1 - 3.2 Heesters van één of meerdere soorten
5.1 - 5.3 Wadi, amfibieënpool of natuurvriendelijke oever

✗ m2 ✗

Verbinding:

Schuilt onder waterplanten, in de modderlaag of onder stromen en stenen. Tussen voortplantingswateren ligt maximaal 100 meter, de tussenliggende verbindingen zijn 5 meter breed bij een afstand van meer dan 10 meter. Een onderbreking is maximaal 10 meter, en (spoor)wegen worden passeerbaar gemaakt met amfibietunnels en/of ecodulkers.

Is aan deze voorwaarde voldaan? Zorg voor onderbouwing in het ontwikkelplan.

✗ nee

	Variatie Afwisseling in type oever en waterplanten, en verschil in waterdiepten. Het leefgebied op land bestaat in totaal 150m2 en minimaal 25m2 per vlak. Dit sluit bij voorkeur direct aan op het voortplantingswater, of op een maximale afstand van 50 meter.	Is aan deze voorwaarde voldaan? Zorg voor onderbouwing in het ontwikkelplan.	✗	nee
✗ Gierzwaluw 	Verblijfplaats en voortplanting: Minimaal 6 verblijfplaatsen in een cluster geplaatst. Voedsel: Vliegende insecten in waterrijke omgeving en kruidenrijk grasland. Veiligheid: Zorg voor een vrije uitvliegmogelijkheid van 3 meter voor en onder de verblijfplaats. Verbinding: Waterrijke omgeving en insectenrijk grasland binnen 500m van het verblijf. Variatie Variatie aan verblijfplaatsen.	1.2 Nestvoorzieningen en broedplaatsen voor de gierzwaluw 2.1 Bloem- en kruidenrijk grasland en zoomvegetatie 7.2 - 7.6 Groene of bruine daken met grassen en kruiden 7.8 Natuurlijk waterdak met open water en waterplanten Is aan deze voorwaarde voldaan? Zorg voor onderbouwing in het ontwikkelplan. Is aan deze voorwaarde voldaan? Zorg voor onderbouwing in het ontwikkelplan. Is aan deze voorwaarde voldaan? Zorg voor onderbouwing in het ontwikkelplan.	✗ ✗ ✗ ✗	- stuks - m2 nee nee nee
✗ Ijsvogel 	Verblijfplaats en voortplanting Stelle, zanderige oevers waar nestholten in gegraven kunnen worden. Kunstmatige nestwanden in de nabijheid van visrijk water. Voedsel Schoon, visrijk water met voldoende visjes, waterinsecten en larven. Overhangende takken of paaltjes als uitkijkposten helpen bij de jacht. Veiligheid Rustige, schone wateren zonder verstoring en met voldoende schuilplaatsen langs de oever. Ruime onderdoorgangen bij een brug. Struiken en solitaire bomen rondom nestplaatsen. Verbinding Goed verbonden watergangen met voldoende vis en geschikte broedlocaties binnen het territorium. Bij voorkeur 500 meter aaneengesloten oever. Variatie Verschil in waterdiepte, waarvan driekwart van het water niet dieper is dan 20 tot 40 centimeter. Een kwart van het water is dieper dan 40 centimeter.	1.3 Nestvoorzieningen en broedplaatsen voor de ijsvogel 3.1 - 3.2 Heesters van één of meerdere soorten 4.1 - 4.6 Behoud of aanplant van bomen 5.2 Amfibieënpoel 5.3 Natuurvriendelijke oevers Is aan deze voorwaarde voldaan? Zorg voor onderbouwing in het ontwikkelplan. Is aan deze voorwaarde voldaan? Zorg voor onderbouwing in het ontwikkelplan. Is aan deze voorwaarde voldaan? Zorg voor onderbouwing in het ontwikkelplan.	✗ ✗ ✗ ✗	stuks m2 nee nee nee
✗ Bruin blauwtje 	Verblijfplaats & Voortplanting Zonnige, kruidenrijke graslanden, bermen of daken met schrale open plekken en struweel. Voedsel Zorg voor een divers aanbod aan nectarhoudende bloemen, kruiden en andere liefst inheemse bloeiende flora. Veiligheid Gevareerde vegetatie in graslanden biedt het bruin blauwtje bescherming tegen predatie en weersomstandigheden. Verbinding Zorg voor goed verbonden kruidenrijke graslanden en groenstroken zoals wegbermen. Een onderbreking tussen leefgebied is maximaal 100 meter. Variatie Variatie tussen bloemrijk grasland en open plekken.	3.1 - 3.2 Heesters van één of meerdere soorten 2.1 Bloem- en kruidenrijk grasland en zoomvegetatie 7.2 - 7.6 Groene of bruine daken met grassen en kruiden 9.2 Broedliggend terrein en kale grond 2.1 Bloem- en kruidenrijk grasland en zoomvegetatie 7.2 - 7.6 Groene of bruine daken met grassen en kruiden Is aan deze voorwaarde voldaan? Zorg voor onderbouwing in het ontwikkelplan. Is aan deze voorwaarde voldaan? Zorg voor onderbouwing in het ontwikkelplan. Is aan deze voorwaarde voldaan? Zorg voor onderbouwing in het ontwikkelplan.	✗ ✗ ✗ ✗	m2 m2 nee nee nee
✗ Watervleermuis 	Verblijfplaats en voortplanting: Bomen waar spleten en holtes in zijn ontstaan. Bij het ontbreken van oude of grotere bomen, bolle houtbetonnen nestkasten. Verblijft in de winterperiode in grondgedekte of ondergrondse locaties. Voedsel: Plant veel insectenrijke beplanting zoals kruiden of heesters langs groepen of rijen van bomen en andere opgaande vegetatie nabij waterpartijen. Veiligheid: Zorg in gebieden met veel (oude) bomen en (langgerekte) waterpartijen voor zoveel mogelijk donkerte bij verblijfplaatsen, vliegroutes en potentieel foerageergebied. Zorg voor beschutting van opgaande vegetatie langs het water. Verbinding: Vliegroutes langs boomrijen, houtwallen en watergangen zonder barrières zoals bebouwing of fel licht. Een onderbreking is maximaal 30 meter per 200 meter aan vliegroute, indien deze niet bebouwd is en onverlicht aan één zijde. Zorg voor 1,5 meter aan open ruimte onder bruggen met bij voorkeur een breedte van minimaal 4 meter. Voorzie kruisingen van routes over land met drukke wegen met een "hop-over". Variatie Zorg voor variatie in waterkwaliteit en waterdiepte.	1.10 Overige verblijfplaatsen voor andere (doel)soorten 4.1 Behoud bomen: 1e grootte 4.3 Behoud bomen: 2e grootte 2.1 Zoomvegetatie 3.5 Struiklaag als onderbegroeiing van bomen 4.1 - 4.6 Behoud of aanplant van bomen 5.3 Natuurvriendelijke oevers Is aan deze voorwaarde voldaan? Zorg voor onderbouwing in het ontwikkelplan. Is aan deze voorwaarde voldaan? Zorg voor onderbouwing in het ontwikkelplan. Is aan deze voorwaarde voldaan? Zorg voor onderbouwing in het ontwikkelplan.	✗ ✗ ✗ ✗	m2 m2 nee nee nee
✗ Grote bladsnijder				

✗ Groene specht

Verblijfplaats en voortplanting

Broedt in oude (loof)bomen. Bij het ontbreken van oude of grotere bomen, kunnen nestkasten worden opgehangen.

1.11 Overige verblijfplaatsen voor andere (doel)soorten
4.1 Behoud bomen: 1e grootte
4.3 Behoud bomen: 2e grootte

m2

Voedsel

Een mozaïeklandschap bestaande uit open graslanden, akkers, boomgaarden, parken en open loofbossen. Zoekt voedsel hoofdzakelijk op de grond. In open grasstukken of kale plekken langs bosranden.

2.1 Bloem- en kruidrijk grasland en zoomvegetatie
8.1 Gazon
9.2 Braakliggend terrein en kale grond

m2

Veiligheid

Bomengroepen met groter en hoger groeiende bomen, bij voorkeur inheemse soorten.

Is aan deze voorwaarde voldaan? Zorg voor onderbouwing in het ontwikkelplan.

nee

Verbinding

Verbinding bestaat uit aaneengesloten struikgewas, houtwallen en/of bos.

Is aan deze voorwaarde voldaan? Zorg voor onderbouwing in het ontwikkelplan.

nee

Variatie

Afwisselend kleinschalig landschap met natuurlijke bosranden.

Is aan deze voorwaarde voldaan? Zorg voor onderbouwing in het ontwikkelplan.

nee

Buurt	Huis mus	Gier waluw	Zwarte roodstaart	Scholek ster	Merel	Gewone dwergvleermuis	Meervleermuis	Rosse vleermuis	Egel	Hemel lijn	Ijsvogel	Meer koet	Nachte gaal	Blauw borst	Ransuil	Glas snijder	Bitter voorn	Weide hommel	Kleine watersalamander	Eek hoorn	Bruin blauwvle	Water vleermuis	Grote bladsnijder	Kleine karekiet	Boom klever	Groene specht	Haas
Cromvliet	x	x				x		x	x								x	x	x	x							
Oud-Rijswijk	x					x		x					x				x	x	x	x							
Leeuwendaal	x	x				x		x	x							x		x	x	x							
Welgelegen (Landgoederenzone)					x		x	x	x	x	x		x					x		x							
Rembrandtkwartier					x	x			x			x				x		x		x							
Bomenbuurt	x	x				x		x	x				x			x				x							
Hoorndijk		x	x			x	x		x	x				x					x								
Julianapark (Landgoederenzone)					x		x	x	x	x	x		x					x	x	x							
Te Werve	x					x			x							x		x	x		x	x					
Havenkwartier	x	x			x	x						x											x				
Broekpolder		x	x	x	x			x	x					x		x											
Plaspolder	x		x			x			x										x					x	x	x	
Elsenburg (Stadsparkzone)					x	x	x			x					x	x		x		x							
Kraayenburg (Stadsparkzone)					x	x	x			x					x	x		x		x							
Pasgeld	x	x				x		x	x						x	x						x			x		x
Vrijenban	x			x		x				x						x		x	x								
Wilhelminapark (Stadsparkzone)					x	x	x			x					x	x		x		x							
Haantje	x	x				x			x						x	x						x					
Sion	x	x				x			x						x	x						x					
Hoekpolder	x					x				x					x		x	x		x							
Muziekbuurt	x			x		x		x	x							x			x	x							
Stervoorde	x					x			x				x				x	x									
Eikelenburg	x					x			x		x						x	x		x							
Strijp					x	x	x		x			x				x		x		x							
Ministerbuurt				x	x	x		x	x							x			x								
Artiestenbuurt	x	x	x		x	x												x					x				
Stationskwartier	x	x	x	x		x										x		x									
Presidentenbuurt					x	x	x	x			x		x					x	x								
Overvoorde (Landgoederenzone)						x		x	x	x	x	x	x					x		x							
Spoorzicht (Landgoederenzone)					x		x	x	x	x	x		x					x		x							
Kleurenbuurt		x				x	x		x	x				x			x		x								
Huis te Lande		x				x			x	x	x					x				x							

DISCLAIMER

1. Intellectueel eigendom

De op dit Excelbestand getoonde informatie, waaronder teksten, foto's, grafisch materiaal, merken, logo's en (handels)namen, zijn eigendom van of in licentie bij Nest en zijn beschermd door auteursrecht, merkenrecht en/of andere intellectuele eigendomsrechten. Deze rechten behoren toe aan Nest of aan de licentiegever. Gebruikers van het Excelbestand mogen de inhoud van het Excelbestand niet op enigerlei wijze verveelvoudigen, bijvoorbeeld door deze door te sturen of te distribueren, noch tegen vergoeding beschikbaar stellen aan derden zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Nest Natuurinclusief B.V. (hierna te noemen "Nest").

2. Aansprakelijkheid

Nest doet haar uiterste best om ervoor te zorgen dat dit Excelbestand goed functioneert en altijd toegankelijk is. Desondanks kan Nest niet garanderen dat het Excelbestand altijd toegankelijk is of goed functioneert. Nest vraagt hiervoor uw begrip en wijst erop dat Nest niet aansprakelijk is voor enige schade die voortvloeit uit het verminderd of tijdelijk niet functioneren van het Excelbestand.

Hoewel Nest de grootst mogelijke zorgvuldigheid betracht bij het samenstellen en onderhouden van dit Excelbestand en gebruikmaakt van betrouwbare bronnen, kan Nest niet instaan voor de juistheid, volledigheid en actualiteit van de geboden informatie. Ondanks de inspanningen van Nest om misbruik te voorkomen, kan zij niet aansprakelijk worden gesteld voor informatie die door gebruikers van het Excelbestand via internet worden verzonden.

Verwijzingen naar of hyperlinks zijn uitsluitend bedoeld ter informatie van de gebruiker. Nest geeft geen garantie voor de toegankelijkheid en de inhoud van deze pagina's en aanvaardt geen aansprakelijkheid voor het functioneren van of de informatie op deze pagina's.

Dit Excelbestand mag uitsluitend worden gebruikt voor niet-commerciële doeleinden. Het is niet toegestaan dit Excelbestand te gebruiken op een manier (i) het functioneren van het Excelbestand in gevaar brengt, of (ii) de geboden informatie of onderliggen het Excelbestand aantast.

3. Wijzigingen

Nest behoudt zich het recht voor om deze disclaimer op elk moment zonder kennisgeving te wijzigen. Door gebruik te blijven maken van dit Excelbestand na een wijziging, bent u automatisch gebonden aan de voorwaarden van de gewijzigde disclaimer. Het is daarom raadzaam om deze tekst regelmatig te raadplegen wanneer u onze site bezoekt.

4. Geschillen

Op eventuele geschillen met betrekking tot dit Excelbestand is het Nederlands recht van toepassing. Alle geschillen met betrekking tot dit Excelbestand zullen exclusief worden voorgelegd aan de bevoegde rechter in Nederland. Contact:

Nest Natuurinclusief B.V.
Honingerdijk 31 A
3063 AJ ROTTERDAM

Deze disclaimer doet geen afbreuk aan eventuele specifieke voorwaarden die van toepassing kunnen zijn. In geval van tegenstrijdigheid tussen deze disclaimer en dergelijke specifieke voorwaarden, hebben de laatste voorrang.